

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Strah pred možnostjo premočnih zmag Sovjetske unije

Frederick Kuh, poročevalec čikaškega dnevnika Sun, razpravlja v depesah iz Londona, kjer je nastanjen, o skrbeh, ki jih imajo nekatere vlade "združenih narodov" vsled sovjetskih zmag na vzhodni fronti.

Izdajatelj omenjenega lista je multimilijonar Marshall Field, ki poseduje tudi dnevnik PM v New Yorku. Oglašan je za sopotnika komunistov, ker sta njegova dva lista v marsičem urejevana proti kapitalističnim interesom in pa ker sta izredno prijateljska Sovjetski uniji.

Tudi brez takih časopisov je razumnemu človeku jasno, da je kapitalizma po vsem svetu strah pred možnostjo propada fašizma — to je, v prvi vrsti nacijske Nemčije — in pa tolikšne zmage USSR, da ji na mirovni konferenci ne bo mogoče dati le podrejene vloge.

Umevno: Glavna skrb posejdujočih je, kako si obvarovati svoja bogastva in z njimi vred kajpada sistem izkoriščanja. Vse drugo, kar poleg tega privilegiranci govore o tiskovni svobodi, in celo zoper Roosevelta in njegov dogalega pozabljeni new deal, dalje o svetosti privatne svojine, demokraciji, verških svobodščinah itd., je milnica — je pesek v oči.

V Zed. državah so tem krogom ideal in opora razni Diesi, Hoffmani, Fisherji, Lindberghi, Coughlini, McCormicki in drugi taki, ki so glive fašizma.

Demokratom, ki so demokrati ne po imenu nego z vero v demokracijo, kajpada tudi ruski boljševiški sistem ni mogel biti ideal. Presojali so ga skozi od njegovega postanka pa raznerah v svojih deželah in po intrigah kominterne, ki je po vsem svetu, posebno pa v Evropi, vsekar storila več škode delavstvu kakor pa koristila Rusiji. Morda se je iz svojih zmot kaj naučila. Za njene glavne prejšnje voditelje sicer to ne velja, ker so "likvidirani". A Sovjetska unija je še tam kjer je bila takrat in več narodov upa v njeno zmago in na njeno oporo ko kdaj prej. Kmetje in delavci.

Vladajočih, ki žive od delavcev in kmetov in jih drže v revščini, pa je strah.

Kaj, če po tej vojni izgube, kar imajo, in pridejo med proletarijat? Ni prijetno živeti ob takih mislih, tudi če imajo vsega drugega dovolj.

To, da so socialne revolucije neizbežne, vemo iz zgodovine.

Uvod v to vojno, česar pa kapitalistično časopisje neče poudarjati, je bila posebno civilna vojna v Španiji, v kateri so Zed. države s svojo napačno nevtralnostjo pomagale sicer nemanoma, generalu Francu, ali boljše povedano, fašizmu in njegovi tedanji trojici Mussoliniju, Hitlerju in Francu.

Sedanja civilna vojna v Jugoslaviji, ki je za ostali svet sicer sedaj še neznatna, tudi pomeni, kaj pride, ko bo svetovne vojne konec in bodo gladni, izkoriščani milijoni delavcev in kmetov zahtevali ne obljub, nego človeških pravic in kruha, ki so ga skozi vso dolgo dobo pridobivali največ za tiste, ki niso sejalji, ne želi, a vselej pa pospravili sadove.

Naj se povrtno k uvodu tega članka. Omenjeni poročevalec pravi med drugim:

"Zavezniške vlade v Londonu in angleško ljudstvo se čezdale, bolj živahno ukvarjajo v svojih razpravah o možnih posledicah sovjetskih zmag na vzhodni fronti in še posebno pa o možnosti ruske nadvlade v Evropi.

"Na drugi strani pa v Moskvi venomer sumijo, da prično združeni narodi z vpadom v Evropo šele ko bo rdeča armada razbila nemški odpor (na vzhodni fronti).

"Tednik New Statesman gre v teh razpravljanjih celo dalje in pravi, da se v Rusiji boje takega vpada zaveznikov v Evropo zato, ker sumijo, da ne bo naperjen nič manj proti Sovjetski uniji kakor zoper Hitlerja. Mnogi smatrajo ta sum Rusov za pretiravanje, toda nikar ne pozabimo, da se je zadnja vojna končala z zavezniško intervencijo ne v Berlinu — nego z vpadom v ruski Arhangel..."

Znano je, da so bile poslana tja proti Rusiji tudi ameriške čete.

V tem listu vedno poudarjamo: Ako se noče zapraviti miru, je potrebno, da se ameriška, angleška in sovjetska vlada sporazumeje tudi o tem, kaj da hočejo po vojni. Sedaj so si edine le, da je njihov cilj poraziti osiše, kar pa še ne pomeni, da bo s tem tudi fašizem poražen, ako se v naprej ne domenijo, po kakšnem načrtu se naj svet preuredi, da bo mogel v miru živeti pa uživati sadove svojega truda.

Le nič se ne varajmo. Kakor v vseh konfliktih, tako se tudi v tem gre v glavnem, kdo naj orje in seje, in pa kdo naj pospravi sadove.

Stari sistem posejdujočih, ki je od pamtveka bil zidan na garačih in brezpravnih, se ne bo podal kar tako. Zato tudi toliko nesoglasja med vladami "združenih" narodov, ki ga fašizem sebi v prid v zavezniških deželah neumorno izrablja.

Naciji so končno le prišli v Stalingrad, toda ne zmagovalno teševč kot ujetniki. Nekaj jih je na gornji sliki. Nekateri so črtili po glavah in brez suknj. Hitlerjeva armada je izgubila v bitkah pri Stalingradu 330.000 mož. To je silen udarec tudi za tako veliko armado kakor je nacijaka. Pred nekaj meseci je Hitler odločno zagotovil, da bo njegova armada gotovo prišla v Stalingrad — in je res, toda v popolnoma drugačni vlogi kot pa ji je določil njen firer.

Zedinjene države Evrope

Ali je federacija evropskih dežel in narodov možna, ali le utopija? — Zapreke bolj navidezne kot resnične. — Združeni evropskih dežel zgodovinsko poslanstvo delavskega ljudstva. — Narodi žele mir in zveze med deželami v skupno dobro. — Kdo so nasprotniki evropske federacije?

(Prirejeno za Proletarec iz razprave nekoga slovenskega profesorja, o katerem ne vemo, če je na varnem, zato njegovega imena tu nismo navedli.)

Ko je bil Mussolini še mogočen diktator in se ustil ter izžival vojno, je ob neki priliki proglasil delovanje združevalcev evropskih dežel za utopijo, torej za nekaj kar se ne da izvesti že zato ne, ker je kulturni razvoj evropskih narodov po svojem nivoju preveč raznolik in ker je tudi zgodovina evropskih držav takšna, da na združitev Evrope v političnem smislu ni možno misliti.

Namen naslednjih vrstic je le ta, da v prvi vrsti delavske vrste nekoliko informiramo o tem problemu in da poskusim pokazati, kako bi se vendarle dala izvesti združitev evropskih držav — kljub vsem pesimistom. Za delavstvo in ves ostali proletarijat pa bo to vprašanje v bližnji bodočnosti toliko bolj važno, ker bo ravno delavstvo postavljeno pred tako važno nalogo, kakor je Združena Evropa. Vsi vemo, da je delavstvo po prvi svetovni vojni l. 1918. v rešitvi političnih vprašanj v nekaterih državah Evrope igralo silno važno vlogo, da je odločalo zlasti o obliki vladavin, kakor n. pr. v Nemčiji, Avstriji in tudi v drugih manjših državah, da pa ni bilo pripravljeno in radi tega nesposobno načeti tako važno vprašanje, kakor je ureditev Združene Evrope.

Po precej točnih statistikah je živeło v Evropi do te vojne nad 50 odstotkov ljudi od meze ali plače (celo v Jugoslaviji okrog 40%); to število pa bo po vojni stalno naraščalo in zato ne bodo državniki starega kova in starih nazorov reševali problemov človeštva, nego mlada, zavedna proletarska elita, ki bo morala napraviti konec kaosu današnje Evrope in drugih delov sveta.

Za nas seveda ni važno ugotoviti, ali se bo probleme Evrope rešilo po tej vojni pri zeleni mizi, ali šele s pomočjo novih nasilnih preobratov. Prepričani pa smo lahko, da se jih bo rešilo, ker za Evropo ni drugega izhoda.

Mnogo slišimo o nevarnosti, da ako bo Evropa nadaljevala s svojo krvavo igro, bo propadla vsa slavna zapadna kultura, ki so jo tisoč let gradili. A ne bo propadla, če bodo zmagoviti zavezniki delali previdno in ne ponovili napak,

kakršne so storili po prvi svetovni vojni.

Le v združeni Evropi je mogoče oteji njeno takozvano zapadno kulturo s tem, da bo uredila narodnostno vprašanje, da bo izvedla socialni in gospodarski problem in s tem tudi civilizacijo ter kulturo Evrope. Da je rešitev vseh teh problemov v združitvi evropskih narodov, o tem so že pred mnogimi stoletji premišljali veliki misleci, med njimi tudi Tolstoj, ki jo napoveduje.

Odločujoči močje na gospodarskem polju, ki čutijo, da se današnji kapitalistični sistem gospodarstva ruši in da grozi nevarnost evropskemu gospodarstvu v naraščajoči premoči Severne Amerike, bi bili pripravljene iskati nekakšno gospodarsko združitev Evrope, da se ubranijo nevarnega tekmeča na Zapadu. Ali o tem vprašanju danes ne razpravljamo.

Poskusov in početkov, da bi osnovali veliko evropsko vzajemnost in politično edinicno, ni manjkalo.

Ze stari Rimljani so skušali ustvariti evropski imperij, pri čemer niso izbirali sredstev; toda njihovi poskusi so ob prelomu starega veka vsled nenehne gnobe in vsled navala na novo vstajajočih narodov, zlasti Germanov in Keltoev, morali propasti.

Kršćanstvo, ki je le idejno strmelo po združitvi celega človeštva, je nastopilo šele tedaj, ko je rimska država že obstojala; politične organizacije krščanstvo že iz načelnih razlogov ni moglo postaviti, in ko se je Karl Veliki, sprejemši krščanstvo, lotil načrta, da združi vso tedanjo Evropo — tedaj so že v Evropi nastopili tudi Slovani — je sicer osnoval res velikkansko državo, ki je obsegala vso srednjo in južnovzhodno Evropo; ali ta država je za njegovih naslednikov ki so si razdelili dedščino, že iz tega razloga samega propadla.

V novejši dobi je brez dvoma Napoleon I. nameraval enotno, združeno Evropo pod francosko nadvlado. Toda po porazu v Rusiji in po sledečih katastrofah je nato Sveta alijansa uničila ta velikopotezni poskus. Razdelili so apert države Evrope in močnejši so se združili, da bodo lahko ukazovali šibkejšim, zlasti manjšim narodom. Germanizacija je močno nastopila.

Vsi ti poskusi, so bili naravno nasilni, brez obzira na ena-

kopravnost narodov; sloneli so bolj na načelih gospodarskega izkoriščanja šibkejših in raznarodovanja podjarmljenih, kakor vrši to sedaj fašizem.

Prvi, ki je postavil teoretično v podrobno sestavljen načrt, je bil francoski filozof in revolucionar Saint-Simon, ki je po napoleonskih vojnah leta 1814. predložil francoski javnosti načrt Združene Evrope. Skupno s Thieryjem je izdal brošuro z naslovom: O reorganizaciji evropske družbe ali o potrebi in sredstvih, kako bi združili evropske narode v eno politično telo in vsakemu narodu dali samostojnost.

Po angleškem vzorcu naj bi vsak narod imel svoj parlament, obenem pa naj bi vsi priznavali vrhovni skupni parlament, ki bi odločal nad vsemi podrejenimi vladami ter bil upravičen reševati spore. Seveda je bil njegov načrt za današnje gledanje še močno nazadnjaški, avtokratičen in nepopoln. Kakor ironija pa je bilo, da je baš tisto telo zboroval dunajski kongres, ki si je tedaj delil Evropo in zasužnjil zlasti manjše narode po reakcionarnih absolutistično in nazadnjaško usmerjenih metodah Metternicha in njegovih pomagačev. Saint-Simonov načrt je ostal sen; ali spomin na te sanje je še živ.

Kakor po Napoleonovih vojnah, tako so spet po prvi svetovni vojni, ki je štiri dolga leta morila in tlačila vse evropske narode brez razlike, te sanje Saint-Simona oživele.

Grof Kondenhove-Kalergi je kmalu po prevratu osnoval na Dunaju "panevropsko unijo" in začel izdajati revijo Panevropa, v kateri je začel navduševati evropske politike in široke plasti ljudstva za svoj ideal Panevrope, to je celotne Evrope.

Njegov načrt je v splošnem ta, da hoče osnovali politično-gospodarsko enoto vseh evropskih držav, izvzemši Anglijo in Rusijo; pač pa naj bi tej Evropi pripadale vse kolonije v Afriki in Aziji, v kolikor niso angleške. — Kajti angleški imperij je pomorska država, ki jo po Kalergijevem mnenju začasno še ni mogoče pritegniti k Evropi.

(Konec prihodnjik.)

LISTNICA UREDNISTVA

Dopisi, ki so ostali, bodo v prihodnji številki.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Deset let je minulo

Dne 30. januarja 1933 je bila v Berlinu velika svečanost. Hindenburg, predsednik nemške republike, je izročil vlado Hitlerju. Celo noč so odmevali težki koraki nemških šturmerjev po berlinskih ulicah. Godba je igrala "Die Fahne Hoch" — in tako se je pričela nova dekada, katera je prinesla človeštvu več gorja kot tridesetletna vojna.

Bila je to čudna doba in še bolj nerazumljivi časi. Kot pogubljeni v Dantejevem peklu so narodi Evrope ležali privezani — njihovi državniki pa so kot mali otroci igrali usodno vlogo. Čudno je, da je bilo vseeno mnogo ljudi, kateri so razumeli nevarnost. Ali na žalost, oni niso imeli besede v državnstvu. Še več — ne samo, da so visoki krogi verjeli Hitlerjevimi lažem, ampak so mu dajali aktivno pomoč — kajti brez pomoči in asistenc takozvanih evropskih demokracij, bi Hitler nikdar ne došel tako daleč. Prvih šest let je imel Hitler popolnoma proste roke. Po smrti francoskega ministrskega predsednika Lois Barthoua ni bilo nobenega v kontinentalni Evropi, kateri bi se Hitlerju upiral, izvzemši Sovjetska Rusija. Korak za korakom, rop za ropom, se je nadaljevala procesija nacijskih nasilstev. Kapitalistični svet in evropski državniki so mižali ter zagovarjali, četudi jim je bilo časih malo sitno — vsak njegov korak. Zastonj se je trudil Maksim Litvinov, ruski minister za zunanje zadeve v ligi narodov v Genevi, da bi ustvaril neko protisilo, katera bi ustavila nacizem. Ne samo, da je našel povsod gluha ušesa — ampak postalo je popolnoma jasno, da je Hitler dobil proste roke, ko se bo počutil dovolj trdnega — zdrobiti Sovjetsko Rusijo.

Sovjetska delavska Rusija je bila tista mora, katera je visela nad evropskimi burževznimi državniki. Strah velikih industrialcev in drugih kapitalistov je bil tako velik pred to deželo, da jim je bil, kakor v Franciji, Hitler ljubši nego Blum. In drugič, ali jim ni Hitler ob vsaki priliki in še posebno v času Nuremberskih svečanosti objubil, da on nima nobenih posebnih namenov na zapadu, ampak vsi njegovi cilji so na vzhodu? Ne vzetje Porenja in ne okupacija Avstrije jim ni spremenila misljenja. Hitler je bil njih "man on horse back", človek, kateri jim bo obvaroval premoženje in oblast.

Veliko se sedaj govori o vzrokih fašizma. Radio, časopisi, revije, vse je polno pojasnil. Ali tu in tam najde človek malo resnice.

Vzroki fašizma leže dalj kot iz leta 1922 za časa pohoda v Rim. Ze davno pred letom 1914, pred svetovno vojno, so se pojavljale kali narodnega "socializma" pod raznimi imeni še posebno tam, kjer je bila industrialna borba zelo močna ter je sovinitično, nacionalistično gibanje skušalo ustaviti mednarodni socializem.

Da so ta gibanja dobila večji razmah, so poleg totalitarnega značaja vzela in tako rekoč osvojila nekaj socialističen smoter. Seve le za oslepeljnejše mas. V razmerah kot so bile v Italiji med letom 1919-22, ko je v večjih industrialnih mestih kot sta Turin in Milan, sindikalistično in socialistično gibanje zadobilo silen zamah, je industrialcem, burževziji in vladi bilo gibanje, katero se je nazvalo "fašizem" kot da jim je iz nebes poslano. Nastal je proti mednarodnemu socializmu ali, kot se je reklo, proti boljševizmu, za obrznanje vlade in privatne lastnine, z ogromnimi imperialističnimi ambicijami. Z gesli za diktatorsko totalitarno oblast je imponiralo ne samo industrialcem, ampak tudi vladni birokraciji, cerkvi in kralju.

Italijanski fašizem, bombašičen kot je bil, Evropi ni bil nevaren razen edno v svojem zgledu. Če bi ne bil vsaj prva leta podpiran od evropskih demokracij, katerim se je zdel Mussolini nekaj varuh in ču-

vaj italijanske države in kapitalizma (čeprav je dnevno rihnel proti njemu), bi BHO že davno konec njegove vladé. Ali ti takozvani varuhi evropske civilizacije, kateri so ravno takrat obzidali Rusijo s tistim takozvanim sanitarnim obročem (Le cordon sanitaire), so si mislili: Če prav jim je, Mussolini nadležen — ali če ne bo Mussolinija — kaj potem? ...

V Nemčiji je bilo drugače. Če so bila v Italiji leta 1922 (tla ugodna za fašizem, so bila tla za slično gibanje še toliko bolj ugodna v Nemčiji. Premagana Nemčija, katera se je v zlic porazu čutila zmagovalko, se posebno njeni junkerji in pruska oficirska klika, ni nikdar priznala poraza ter je samo čakala na ugoden čas, da pokaže roge. Ekonomska depresija ter inflacija in pa druge posledice, ktere so sledile, so napravile čas za Hitlerja jako ugoden. Naj se še toliko govori, da je bil Hitlerjev program samo tatvina in posnemanje drugih gotovih fanatikov, kateri so živeli pred njim. Fakt je, da se je ta njegova fanatična ideologija dopadla masi — še posebno njegovo samocoževanje, njen nauk o razizmu ter nemškem nadčloveku. Nemški junkerji so kmalu spoznali njegov talent, istotako industrialci. Popolno zupanje armade se je dobilo za nacije po veliki krvni četki leta 1934.

Navada je, da se dolži gotove skupine čes, da so te krive, da je prišlo do hitlerizma. Mogoče! Nemško delavstvo je do gotove mere krivo. Ali kdor spozna ustroj nemške države, ve, da ga je nemogoče spremeniti ali uničiti, dokler bo eksistiral prunki militarizem in junkerizem. Da, to je tista hidra, katera ima rastezane svoje sesalke po vseh nemških deželah. Da, nemški komunisti so zakrivil precej grehov, ali nemški socialni demokrati tudi niso bili svetniki. Težko je kriti ena, brez obtoženja drugih. Ali glavna krivda leži v dogodkih, ktere je porodila svetovna vojna in pa mir, kakršen ji je sledil. V ozadju pa so bili ljudje, kateri so vlekli vrvice kot zmerom od kar se je porodila Prusija — in marionete sedaj so bile — weimarska republika ter Hitlerjev tretji Reich ...

Ruski relief

Zelo dovoljen. Skupna vsota za prvi že daleč prespega \$300. Iz Detroita je poslala sodružica Kristina Krainc vsoto \$18.35. In sicer s postojankno št. 34 J. P. A. S. S. \$9.85. Frank Kresic je prispeval \$5, Joseph Kosic \$2, Kristina Krainc \$1, Joe Aubei 50c, Anton Sams st. 50c. Skupna vsota je torej \$18.35. Hvala lepa Kristina in vam darovalci.

Tole mi ne gre v glavo?

Vedno so pravili, da so motorji izpodrinili konje ne samo v mestih nego tudi na farmah. A sedaj pa kar naenkrat kot da je konj več kakor govedo in da mesnice druga za drugo trgujejo s konjskim mesom. Le od kje bi moglo priti sedaj ko se niti gasolina ne dobi, kar naenkrat toliko konj tudi za v mesnice, to mi ni, kor ne gre v glavo.

POVESTNI DEL

IGNAC KOPRIVEC:

MOTIV S CESTE

(Nadaljevanje in konec.)

Ozračje je bilo tiho in mrtvo. Niti sapica ni pihljala, ni se majal list na žaluzki, ni šuštel španski bezeg, le v zemlji je čvrčalo, kakor bi se praznila v vročini. Metulji so medleli na cvetovih, čebele so se leno vlačile od medišču k medišču, med drevesnim listjem pa so ščebetale sinice, pobešale od vročine glave in iskale, kje bi našle hladnejše mesto.

Pod vodometom so se igrali otroci. Bili so nagi. Zajemali so s kanglicami vodo ter jo polivali drug po drugem in se smejali, naenkrat pa so utihnili in prisluhli, in ko so začeli žvenkljanje železa ter ropotanje polomljenih kolesnih platišč, so odvrgli kanglice ter stekli k potu. Lukali so med ograjo in cesto in ko so zapazili Mico, so jo začeli klicati. "E, ti, ti, coprnica!" Ustavila je cizo in pogledala proti plotu. Prvi hip so se prestrašili in se potihnili za ograjo, ko pa so videli, da je stara in da ne gre za njimi, so se znova osmelili in zlezli na plot.

"Ej ti, stara, čuješ stara, sem pridi!" so klicali, in ona jih je vprašala:

"Kaj hočete, otroci?" Pokusila se je nasmehnuti, razkleniti uvela usta, ali kaj, ko se niso dala, kakor bi ji zarasla, in bi ne šla narazen. Menila je, da imajo pri hiši koga starega železa, ali kak nerabež lonec, pa ji ga želijo dati, zato se je hotela kazati prijazno, ampak otroci so se rezali dalje in dalje, se ji spakovali ter jo zmerjali. Ni jim zamerila, ko pa so bili otroci in gosposki, ona pa je bila stara in pobiralka železa. "Ste že pridni, otroci," je kriknila. "Ko bi ne imela tako umazanih rok, bi katerega izmed vas pogladila po tisti mehki koži, pa saj vidite, kakšna sem. Še umazala bi ga, in mamica bi ga nabila." Brada ji je drgetala, ko je zgrabila za cizo in jo tiščala naprej.

Najstarejši fant, star morda šest let, je pobral kamen, iskal v ograji primerno luknjo, potem pa je nekoliko počiljal ter ga zagnal proti nji. Priletel ji je na čelo tik pod ruto, kjer ji je visel izpod nje pramen las, presekal ji je kožo, padel na tla ter se zgubil v prahu. Kapljica krvi je pritekla iz rane, se zmešala z rjasto nesnatno na čehu in obstala tam. Otroci so se razbežali, ona pa se je vzravnala, zakrivila z rokami in zajavkala.

"Sveti križ božji, ali me boš še s kamenjem, otroci! Stara sem in uboga, ali s kamenjem se ne pustim! Jezus, kako ti to pride in zažene kamen v glavo, pa še do krvi! Ti vraži ti!"

Potegnila je po čelu, si obrisala kri ter zažugala proti hiši, potem pa je peljala dalje. Še globlje se je nagnila k tlom, da se je z nosom skoraj zadrževala ob kolena: brada ji je drgetala in solza se ji je prikazala na ovelih vekah. Težko ji je bilo. Ne zaradi sebe same, niti zaradi te rane na čelu, ne, zaradi otrok, ki so gosposki, pa ne pustijo siromaka v miru. "Siti so, spočiti, pa ne vedo, kaj bi počeli," je odločila, "moj fant bi bil morda ravno tak. Otroci je pač otrok."

Nekoliko dalje je srečala voznika. Peljal je droben pešček v mesto. Konja sta bila suha in slaba, tovor težak, in sta ga čezka zmogla, hlapec pa je kričal nad njima, ju tepel ter izgovarjal surove, bogokletne besede.

Ona je obstala ter se zgrozila. Odprla je usta ter strmelala vanj. "Preklinjati boga, ki nam je dal življenje, ki nam daje kruh, in ki je vir našega veselja!" je zamoljvala. Hlapec jo je gledal. Pijani občasi mu je spuščil, pokazal ji je, ter ji zaklical:

"Kaj me zijaš, stara! Še nikoli nisi čula kleti, kaj? Le vozi svojo ropotijo k vrugu in ne zijaš na cesti poštenih ljudi!"

"Poštenih, je dejal?" jo je ujezilo. "Kakor bi bila jaz nepoštena. O, ti si nepošten falot, ker zmerjaš boga!" je zaklicala za njim ter mu zagrozila s prstom.

Hlapec se je smejal, si prižgal cigareto ter pljunil na cesto, ona pa se je napatila dalje.

Tiščala je cizo po cesti, jo postavila ob kakšni hiši h kraju, stopila na smetišče in okrog hrama, če bi se našlo kaj zanjo.

Poлагoma se je približevala svojemu stanovanju, ki so ga to leto imeli pri dobrem in razumnem gospodarju, kateri jim skednja ni zaračunal predrago. Prav za prav niso bili nič stalni s stanovanjem, zakaj gospodarji imajo svoje muhe, pa se pogosto naveličajo najemnika ter ga poženejo na cesto.

O svojem življenju je razmišljala zdaj proti domu. Kako je bilo čudno in raztrgano, bedno in težko, včasih pa vendar lepo in zanimivo, da bi ga ne dala za nič na svetu. Lepi trenutki so ji silili živo v glavo, slabih pa se ni jasno spo-

minjala, in včasih se ji je celo zdelo, da ni doživela ničesar hudega. V takih urah je hvallila boga, da je ni udaril z nezadovoljnostjo, ki jo imajo nekateri, da niso nikoli brez brig in skrbi ter se jim zdi vse megljeno in črno.

Pogledala je na sonce. Naglo se je pomikalo proti zapadu in popoldanska sapica je pihala, zamajala breze ob poti, da so tiho zapele s svojim listjem, nad drevjem pa so zašebetal ptiči. — Od nekod se je dvigal škranjček, zletel pod nebo ter odžvgoel bogve kam.

Mlad, razposajen kolesar ji je pridružil naproti. Kak vajevec ali študent, se ji je zazdelo. Zaletel se je v njeni voz. Zravnala se je in se zagledala vanj, oni pa se je zasmajal, da so mu zagorele oči. "Desno vozi, stara kost!" je zaklical ter se odpeljal naprej.

"Desno?" Zazijala je in ga pogledala. "Desno, si rekel? Ali ne vozim desno? — O, davno so me že naučili voziti desno, pa bi se obregal obme tak smrkavec! — In povozil bi me kmalu, falot. — Za vse so ceste: zate, zame, za vse, za kolesarje in za pešake: vsi imamo prostor na njih, fant. Ko boš v mojih letih, boš vedel, kaj se pravi voziti desno. Zdaj si še mlad in nor. Ko boš star, ti ne bo prav, če te bodo frkolini zmerjali in se norčevali iz te."

Po cesti je prišla družba mladih ljudi. Držala se je za roke. Zenske so cville, moški pa so se smejali in ukali od veselja.

Ona se je ustavila in jih gledala. "Moj Bog, kako so veseli!" je dejala. "Bogve, če sem bila jaz kdaj tako vesela. Tako, da bi ukala in se rezala, kakor te?"

Porinila je cizo v jarek, sedla v senco in gledala za odhajajočimi. Spomin se ji je odprl, in segla je vanj ter šla po njem nazaj v svojo mladost. Prehodila jo je, obšla tudi poznejša leta, vse tiste dni, ki so križali v sebi kolikaj veselja, in zamaknila se je v te spomine.

Sonce je lezlo k zatonu. Po gozdovih so zažvgolele ptice. Pesem v zraku je zaživela, se tresla od zemlje do neba, da je od nje trepetalo ozračje. Drevje je risalo za seboj dolge ostre sence, ki so temnile travo, se daljšale in lezle preko ceste ter se zajedavale v polje, ki jih je tiho poljubljalo in se jih veselilo. Zrak se je čistil. Postajal je jasnejši. Ona bela, pena ta, kot čefir rahla meglica, ki jo zariše v ozračje moč vročine, se je počasi razgubljala. Iz lesov je zadisalo po mraku in čuki so se dramili iz sna. Mica je zaspala. Naslonila se je na drevo, roke pa je zvilva v krilo. Stara, preprana in zakrpana janka se ji je potegnila navzgor, da so se ji videle nage, mršave noge, po katerih so lazile mravlje. Prva je prilezla do kolena, se ustavila ter se razgledovala okrog in si trebila z nogami čeljusti, potem pa je hotela naprej, ali janka je delala jez, preko katerega ni bilo lahko priti, in Mica je prav takrat zazabila nogo. — Mravlja se je ustrašila, plahko pogledala krog sebe, potem pa je zdrvela proti zemlji. Spotoma se je zaletavala v sivkaste kocine na nogi, ki so bile redke in tu pa tam položene kakor žito po viharju. Smuknila je v travo in odbrzela dalje. Mica je spala. Smrčala je, se časih nekoliko popravila v snu ter zastokala. V rano na čelu se ji je zapčila muha. Brencala je, ter lizala strjeno kri, ona pa je ni čutila. Tu in tam so se ji odprla usta, kakor bi se hotela nasmehnuti.

Tiho je prišel večer, pel uspravanko nad kočami in šele stal nad glavam otrok, ki so spali na pragih. Mica s je prebudila. Začudeno je pogledala v mrak, planila pokonci, zagrabila svojo cizo ter jo peljala dalje in govorila sama s seboj: "Jezus, človek malo za droblje, da je noč nad njim. Ko bi le delavniki ne bili tako kratki!"

Začiteni z dimom so ruske čete napadale nemško armado okrog Stalingrada, jo odrezali in oblegali, dokler so ni koncem januarja vsa podala.

ETBIN KRISTAN O POLOŽAJU V STAREM KRAJU IN DRUGEM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Roentgenovimi žarki, se je dogladno, da ima raka. Takrat pa je bila bolezen že tako razvita, da ni bilo niti misliti na operacijo, katere, oslabljen kot je bil, ne bi bil mogel prestati. Zdravnik ni mogel storiti nič drugega kot da je po možnosti paraliziral bolečine. Menda tudi veste, da mu je hiša nad njega in mater iz hiše, v kateri se je bil že strop nad sobo vnel. Rešila sta torej golo življenje. Najbrže se je kaj v podstrežju vnel od dimnika. Farma je osamljena, nihče ni opazil isker in tudi če bi bil, najbrže ne bi bilo nič zaleglo, kajti do mesta je sedem milj, v bližini pa ni nobene, niti skromne gasilne naprave.

To je bilo prav tisti večer, ko sva midva prišla iz Chica. Čehovi bolezniki ta dogodek pač tudi ni koristil. Od tega časa sploh ni več vstal iz postelje, razen takrat, ko ga je Joe odpeljal v Muskegon k specialistu za "X-rays". Nesel ga je kakor otroka; bil je tako šušljan, da ga ni moglo biti več kot sto funtov. Zanj je bila smrt odrešenje, za mater pa je seveda bil udarec. No, zdaj počiva poleg otrok, ki so odšli pred njim.

Francos se Vama zahvaljuje za izraz sočutja. Takrat ni mogla odgovoriti, kajti tudi zanjo je bil udarec in ji je natočil še dela, kakor da ga nima še dovolj.

Mene je to pot grdo prišlo. Menda sem si malo preveč zaupal, ko sem prvič vstal. Drugi dan sva se odpeljala in tudi tu so bile nerodnosti. Vreme je bilo zanikrno in na postaji sva morala čakati celo uro, preden je bil vlak pripravljen za odhod. Bil je seveda prenapolnjen z vojaštvom. V Hollandu je treba menjati vlak in tudi tam je na peronu pihalo in bilo vse mokro. Se zdravemu človeku to ni posebno všeč, jaz pa še nisem mogel trditi, da sem zdrav. In ko sva prišla domov, sva zvedela novice o požaru.

Za božič sem moral storiti, kar skoraj bolj sovražim od vsega drugega: leči zopet v posteljo. In ko sem mislil, da sem naposled vse premagal, me je prišlo v trebuhu. Zdravnik je dejal, da je to le drug simptom iste bolezni — "Flu of the bowels". Prvotno vnetje pljučne mreže je bila tudi influenza. Lahko si mislite, kakšna jeza me je grabila, ko je bilo treba iti v Washington, pa nisem mogel. Zdej prihajam počasi k sebi, ampak redke in tu pa tam položene kakor žito po viharju. Smuknila je v travo in odbrzela dalje. Mica je spala. Smrčala je, se časih nekoliko popravila v snu ter zastokala. V rano na čelu se ji je zapčila muha. Brencala je, ter lizala strjeno kri, ona pa je ni čutila. Tu in tam so se ji odprla usta, kakor bi se hotela nasmehnuti.

Tiho je prišel večer, pel uspravanko nad kočami in šele stal nad glavam otrok, ki so spali na pragih. Mica s je prebudila. Začudeno je pogledala v mrak, planila pokonci, zagrabila svojo cizo ter jo peljala dalje in govorila sama s seboj: "Jezus, človek malo za droblje, da je noč nad njim. Ko bi le delavniki ne bili tako kratki!"

Sicer pa je bil seveda človek vlade, saj sicer ne bi bil mogel biti predsednik. V demokratični stranki je bil Svetozar Pribičević najbolj markantna osebnost. In Pribičević je bil odločen zagovornik "edinstvene države". Lahko bi ga imenovali centralističnega idealista. Misli je, da bi Jugoslavija lahko postala nekakšna balkanska Francija. Jugoslovane je smatral za enoten narod in je verjel, da so razlike med posameznimi deli malenkostne in brezpomembne in ne smejo ovirati "edinstva". Kos mo mi predložili svoj načrt ustave in ga je pregledal, je bil ves srečen in dejal, da smo ga razočarali, čeč, vedno je v nas videl največje Jugoslovane, zdaj smo pa prišli s takimi avtonomijami, da ne ostane od enotnosti skoraj nič. (V skupščini so čisto rekli, da so socialisti v Jugoslaviji edini Jugoslovani.) V takem krogu je bil takrat Ribar, eden maloštevilnih Hrvatov, ki je bil v opoziciji proti Radiću.

Toda to je bilo "v tistih časih". Svetozaru Pribičeviću so dogodki odprli oči in začel je gledati realistično, spoznal je, da se "edinstvo" ne da izsiliti in da je več resničnih razlik med posameznimi deli — ne samo med Srbi in Hrvati — kot pa je bil verjel v svojem entuziazmu ob rojstvu Jugoslavije. Kot opozicionalec je postal eden najodločnejših borcev proti sistemu in se je celo sprijaznil z Radićem. Mislim, da se je tudi z njim razočaral. Njegova bojevitost ga je prisilila, da je zapustil Jugoslavijo.

Vse to kaže, da se sedanje razmere ne morejo preojati po tem, kar je bilo pred dvajsetimi leti. Izpremenilo se je razmere in izpremenilo se je tudi dosti ljudi. Morda velja to tudi za Ribarja. Mačkova politika je, na primer dolgo tekla po kolovozu, ki ga je zapustil Radić; toda pozneje je tudi on postal bolj samostojen in trezen. In okrog njega so se zbrali tudi elementi, katere je Radićev švigašvagrstvo in njegova sarovost odbijala. Verjetno je, da je med temi tudi Ribar. Če ga sedaj imenujejo "socialnega demokrata", ne vem, ali imajo kaj podlage za to. Nemogoče seveda ne bi bilo. Tisti, ki sodelujejo z Mačkom, gotovo ne sprejemajo vse njegovega programa, ki se ozira skoraj izključno na kmete in sicer na hrvatske kmete, v marsikaterem oziru precej podobne nekdanjim ruskim mušikom. (V Posavini jih tudi kličejo "mužek", kar seveda ne bi nič dokazovalo.) Nedvomno vpliva Rusija ideološko tudi tam — kakor tudi v mnogih drugih evropskih krajih. Mnogo ljudi, zlasti intelektualcev ne mara brezpopojno in do skrajnosti slediti boljševikom, s starim redom so se sprli, ker opazujejo njegov bankrot na vseh koncih in krajih, pa so nekje v sredi. Socializem je bil sicer v Jugoslaviji uradno zatrt, v resnici pa je imel mnogo več vpliva kot bi zagovorniki takozvanega reda radi priznali. In nič čudnega ni, če se ga sedaj oprijemajo ljudje, ki iščejo izhoda iz zagat našega časa in ga drugod ne najdejo.

Vlada v Bihaču menda ni prvi poizkus organiziranja bodočnosti v Jugoslaviji. Če se je zanašati na razna poročila, se je nekaj podobnega že prej

zgodilo in njihče ne ve, ali ostane Bihač tajno v oblasti puntarjev ali ne. Osišče bo gotovo napelo vse sile, da strmoglavni vsako tako "nesramno" vlado. To naposled ni najbolj važno. Pomembno je to, da se more v okupirani deželi tako poskus vsaj začasno obnesti in povzročiti naci-fasistom skoraj toliko glavobola kolikor Afrika; važno je, da vzdržujejo in krepijo taki dogodki zaupanje ljudstva in njegovo voljo za odpor. V vojaškem oziru pa je to vsekakor velikaneka pomoč zavzcanikom.

Drugo vprašanje je, ali je Ribar le političen voditelj, ali tudi vojaški poveljnik, kot bi bilo soditi po poročilih v nekaterih ameriških in angleških listih. Bil je rezervni častnik in mogoče je, da zopet povečuje. Izključno pa tudi ni, da ga zamenjavajo z drugim Ribarjem, ki je organiziral, ali vsaj zelo sodeloval pri organiziranju odpora v Sloveniji. V nekem drugem poročilu sem čital, da so ga — Ribarja — partizani osvobodili iz italijanskega ujetništva. To bi bolj verjetno bil slovenski Ribar.

Vse te vesti imajo očitvodo podge, toda popolne jasnosti pač ne bomo dobili, dokler ne bo dežela očiščena od okupatorjev. Nobenega dvoma pač ne more biti o tem, da je aktivni odpor v Jugoslaviji večji kot v kateri koli drugi zasedeni deželi in da osišče tam hudo krvavi. Toda o enotnem poveljstvu ne more biti govora, ker je v razmerah, kakršne so, tesna zveza med posameznimi bojevitimi deli nemogoča. Vsa hrabrost in požrtvovalnost ne more izbrisati dejstva, da so v deželi nemške, italijanske, madžarske in bolgarske čete. Med drugimi posledicami je tudi ta, da ne morejo posamezni deli biti natančno poučeni o delovanju drugih in da vsled tega lahko nastanejo povesti, ki škodujejo skupnemu cilju. Nič čudnega ne bi bilo, če bi osišče sugeriral partizanom, da sodeluje Mihajlovič z njim, Mihajlovičevim ljudem pa počepetavajo enake storije o partizanih. In če italijanski vojniki, katerim je pošlo vsako navdušenje, in njihov prodajajo gerilcem muni-

cijo, kot se je menda res zgodilo, ni treba Goebbelsove "genijalnosti", da se iz tega izčrmi "dokaz" za sodelovanje z Italijani. Da igrajo pri tem razne ideologije vloge, je naravno.

Vse to pa le kaže, da se nimajo sile aktivnega odpora bojevati zamo proti sovražnemu vojaštvu, temveč proti neštetim težavam, izvirajočim iz abnormnih razmer, iz nespoznanosti, iz zank, ki jih nastavljajo osiščene "intelligence" in iz nerazumevanja tistih, ki so bolj na varem in bi zato lože vpraševali silne težave borec in njih neizogibne posledice. In kadar stojimo pred uganke, je bolje, da jo priznamo kot da kar poprek obsojamo. Ugank je pač dovolj in rešitev navadno ni lahka. Zdej na primer prihaja vest, da Nagy, baje glavni vodja partizanov, ni Madžar, temveč Srb iz Novega Sada in si je nadel madžarsko ime iz enakega razloga, iz kakršnega je na ti-soče bojevnikov po vseh deželah zamenjalo ime. Verjetno pa je, da njegova oblast ne obsega Slovenije, kjer se je odpora naravno moral razviti neodvisno od Mihajloviča in vsakega drugega voditelja, ker že geografsko ni bilo zveze z drugimi, bodisi gerilskimi ali regularnimi četami. In takih slučajev je brez števila.

Mi lahko obžalujemo, da so razmere tako kaotične, ker bi bilo tudi bojevnikom samim lažje, če bi bila med njimi enotnost kakor v Eisenhowerovi armadi ali na ruskih frontah, priznati pa moramo, da je situacija tam popolnoma drugačna in z obdobjami je najbolje počakati, dokler ne dobimo popolne jasnosti in bomo res vedeli, kaj je črno in kaj belo.

To približno je moje mišljenje o položaju, ki ga reakcionarni elementi žele izrabiti za svoje namene, ne glede na to, koliko utegne to škodovati narodu. O drugih vprašanjih, katerim ste posvetili dober del svojega pisma, povem kaj ob drugi priložnosti. Če ne bi bil truden, bi nadaljeval, tako pa mi morate odpustiti. Le toliko naj povem, da pač tudi jaz ne vidim vsega v rožnati svetlobi, vendar sem prepričan, da moramo kljub vsem težavam držati, kar imamo. Znamenja vidim, ki kažejo, da se izgledi za poveljni položaj Slovencev zboljšujejo. Vidim jih v Washingtonu in v Londonu: prej sem jih videl v Rusiji, kar pa ne bi zadostovalo. Mogoče je, da se je vsaj deloma ruski vpliv v tem oziru uveljavil. Pa o tem prihodnjik kaj več.

Etbin Kristan.

Vojna je draga stvar

Ameriška vlada bo na podlagi računov budžetne komisije poročala od junija 1940 do junija 1941 to leto 175 milijard dolarjev, ako pa se cene bodo dvignje, bodo vojni izdatki toliko višji.

KNOW YOUR FUSES!

Kadar vam vžigalec zgori, ga odstranite ter pregledajte, ako ni kaj narobe z žarnico ali žico, sicer boste imeli ponovno situacijo. Sledite tem navodilom.

1. Izpolnite izpreminjalnik. Najprej izpolnite glavno vžigalno cev, nato vžigalno cev. Če je vžigalno cev zlomljena, jo raztrgajte nato pa odstranite. Public Service družbo o tem.
2. Odstranite izgoreli vžigalec. Ako je vžigalec okalen na prazovniku, ga odstranite. Če je vžigalno cev zlomljena, jo raztrgajte nato pa odstranite. Public Service družbo o tem.
3. Vstavite novi vžigalec. Zamenjajte zgoreli vžigalec z novim enakim velikosti ter ga prite izpreminjalnik. Nikoli pa ne rahnite nadomestiti za vžigalec.

VAŽNO: Ako novi vžigalec takoj zgori, ko ste ga zamenjali s starim, je možno, da je kaj narobe z žico. Pokličite vašega električarja.

PUBLIC SERVICE COMPANY of Northern Illinois

CHICAGO, ILL.

Priredba v korist PROLETARCA

V NEDELJO 28. MARCA 1943

V DVORANI SNPJ, SO. LAWDALE AVE.

Vstopnice v predprodaji 50c, pri blagajni 60c.

Joško Oven na tej priredbi oznanil uspeh klubove akcije za ruski relief. — Prebrite priredbe same gre ves v tiskovni sklad Proletarca.

Spored oskrbi dramski odsek, v katerem so JOSKO OVEN, JOHN RAK in FRANK ZAITZ.

Sodelujte z nami pri razpečevanju vstopnic.

Pomagajmo ne samo k zmagi zaveznikov, nego tudi k zmagi za PRAVICEN MIR: za otmitev SLOVENSKEGA in VSEH drugih podjarmljenih narodov.

V nedeljo 28. marca pridite v dvorano SNPJ.

Prireditelj: KLUB ŠT. 1 JSZ.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

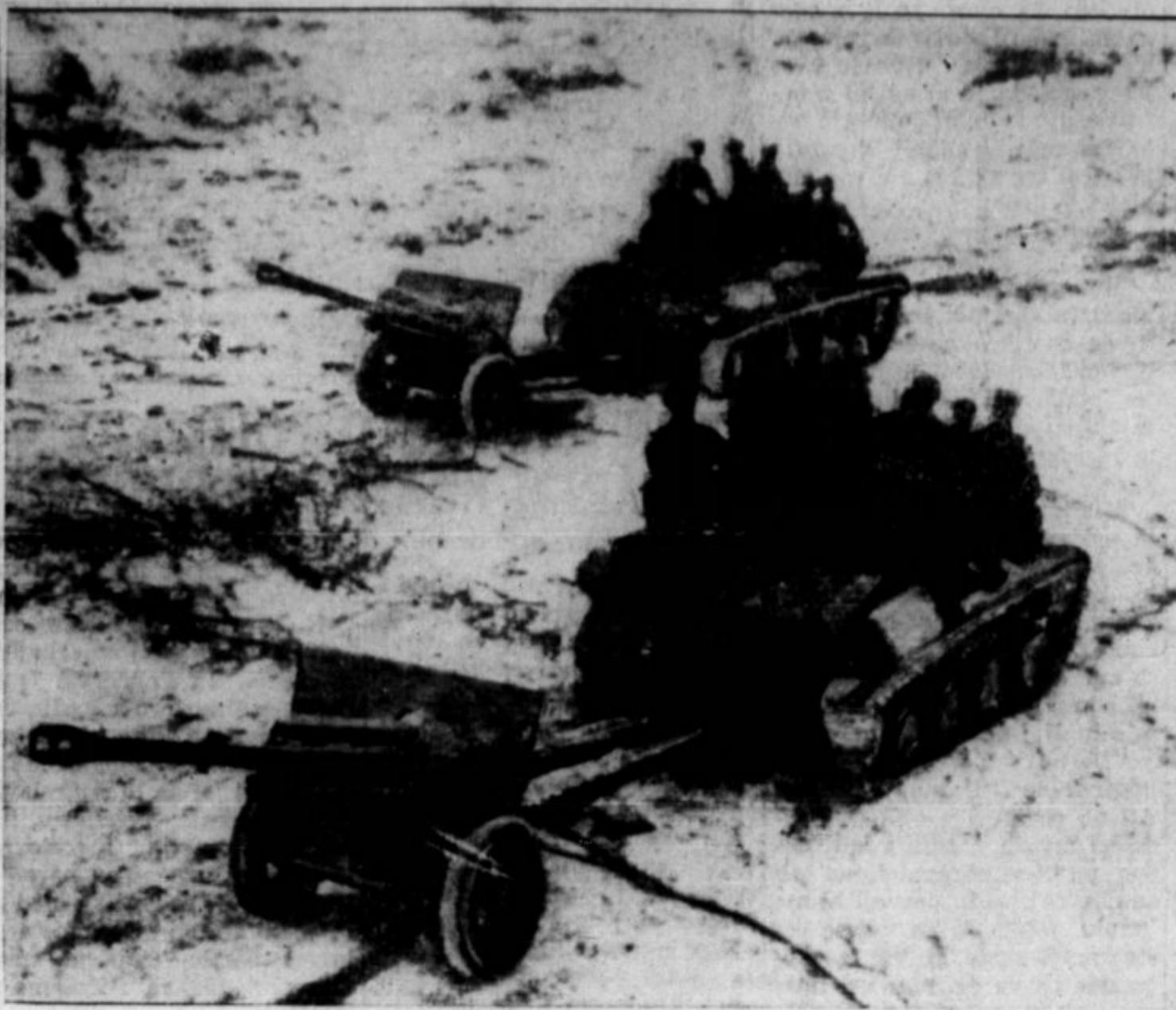
Sikorski, premier poljske vlade, ima v sedanjih trenjih večje težave kot katerikoli drugi minister. Z ene strani ima boj s poljsko "šlahto" (plemstvom), a z druge pa ga napadajo in mu nagajajo vsi tisti krogi, ki hočejo, da se Evropa vrne v 1920. Ob enem hočejo poljski velikaši še več Ukrajine, vso Litvinsko, nove koridorje do morja, in pa tudi drugače čimvečji prostor za svoj narod. S tem kajpada mislijo sebe. Za narod jim ni. Ne za njihov, še manj pa za druge. Socialisti poljske narodnosti delujejo za združenje evropskih dežel, seveda v socialističnem gospodarstvu na temelju demokracije. Kdor pozna poljsko "šlahto" ve, da take rešitve ona ne sprejme, pa čeprav se na papirju duša, da je za demokracijo.

Ameriški diplomati so imenovani že od nekdaj v službo zato, ker imajo velike zasluge za svojo stranko, tiste, ki je na krmilu, in pa ker so bogati. Titel ambasadorja ali poslani-ka jim daje prilžnost zapraviti nekaj, kar jim povečava prestidž. Le malo poslaničkov smo imeli, ki bi v resnici ljudstvu služili. Picere Boal v Boliviji prav gotovo ni med njimi. Malokje so delavci bolj izkoriščani kakor tam. Parlament se je zanje zavzel, toda ameriški kapitalisti, ki lastujejo tamkajšnje rudnike, so se ustrašili in Boal je kajpada posredoval, za ameriške interese seveda. Posledica, stavkujoči indijanski delavci so bili proglašeni za nacije, dasi o njih nič ne vedo, ker večinoma ne znajo pisati ne čitati. Bili so lačni, zgarani in so se uprli. Tako se je začelo. Vedeli so, da kapitalisti kujejo velike dobičke, pa so še delavci zahtevali nekaj priboljška tudi zase. Bolivijska zbornica jim je prišla na pomoč in sprejela nekaj sličnega glede zaščite delavcev kar je sprejel ameriški kongres ob nastopu Roosevelta v predsedniško službo. S tem pa so prišli v nevarnost "ameriški interesi". Poslanik Boal se je zanje pri bolivijski vladi potegnil, poudaril je, da smo v vojni, in tako so zastopniki "ameriških interesov" oznanili, da se delavci upirajo zato, ker so se pustili zavesti nacijski propagandi. Unije v Zd. državah, pripadajoče v AFL, v CIO in k zvezi železničarjev, so se za tiste revice zavzele, protestirale pri ameriški vladi, in ko se je Roosevelt o vsem poučil, je poslal tja komisijo, v kateri je tudi eden izmed odbornikov AFL. A tudi brez komisije lahko vemo, da

je ameriški poslanik mislil samo na koristi kapitalistov — tistih in uradniških — ko je namignil vladi Bolivije, da zaka- o zvišanju mezde, pravico do organiziranja itd. pomeni podražitev rude, in to v času, ko smo v vojni. Torej jasno, delavci so pač pod vplivom nacijske propagande... Kajne, če bi čiri svobodščine delujejo lahko na vse sorte načine.

"Partizani" so predmet pre- rekantj tudi med ameriški Slovenci. Trunk v Leadvillu "he-he-ta", čes, le gnjavite se. "He-he-he." O starem kraju pa prilično ve, ker je tam živel v času prejšnje vojne in še ne- kaj pozneje.

Slovenski listi v Ameriki pričbujejo po cele kolone poročil iz starega kraja. Vsa so jim poslana že prevedena v slo- venščino in plačana so iz bla- gajne jugoslovanske zamejne vlade. Vsa so propagandisti- čno zaokrožena. O delavcih v njih le redkokdaj kaj čitate, veliko pa o preganjanih žup- niških, ki jih sedaj pobijajo tudi "partizani". Kako prihajajo ta poročila v Anglijo in od tam v Ameriko? V Proletarec je bilo to pakrat že pojasnjeno, pa bo menda še treba tolmachi- ti, ker so propagandi župnišk nasledili tudi nekateri takozva- ni napredni ljudje. Vse podat- ke o pobojih, požarih, aretaci- jah itd. zbirajo tam duhovni- ki, ki so potem večinoma naj- prvo preresetani v ljubljanski škofijski pisarni. Ta določi, kaj naj gre v svet. Kako pri- dejo poročila iz starega kraja sem? Iz ljubljanske škofijske pisarne gre najprvo v Rim s takozvano "papeževo pošto". Tam so znova pregledana. Iz Rima gre do vatikanske diplo- matično pošto, ali s posre- lovanjem vatikanske diploma- tije, na naslov jugoslovanske vlade v Londonu. Predno jih zna dobi, gre do skozi roke an- gleških cenzorjev. Ko jih ona prejme, dobi slovensko pošto v presojanje dr. Miha Krek. On je ne pregleduje, so pa tam drugi Slovenci v vladni službi, n. pr. duhovnik Kuhar, ki je bil urednik ljubljanskega Slo- venca in je sedaj dodeljen od- delku jugoslovanske vlade za propagando med Slovenci. Je zelo sposoben človek za taka dela, navdušen klerikalec in ve, kako je treba med ljudi s propagando. Ko v Londonu poročila pregledajo, kaj doda- jajo, ali pa črtajo, dodajo svoje opazke, ali pa jih popolnoma preuredi, grede potem spet na urad angleških cenzorjev. Ti jih navadno odobro, ker se za- nesejo, da je jugoslovanska vlada pač taka kakor po an-

Moderna armada mora biti dobro opremljena tudi s protitankovskimi topovi. Z njimi je ruska armada v g- gantski bitki za Stalingrad zbila na tla mnogo nemških tankov, ali pa jih odpodila. Gornje je slika par- takih ruskih topov.

gleških nazorih mora biti. Ko pridejo poročila v Ameriko, gre do skozi roke ameriške cenzure, čeprav so "diploma- tična pošta". Ko jih ta da iz rok, jih pošta dostavi v urad Jugoslovanskega informacijskega centra v New Yorku, ki je urad jugoslovanske vlade. Angliško se ta pisarna uradno imenuje "Royal Yugoslav Govern- ment Information Center". Toliko v pojasnilo tistim, ki se dušajo proti "partizanom". "Royal Yugoslav Government" je namreč proti njim in je na- ravno, da je v tem smislu usmerjena tudi propaganda Petro- ve vlade.

Jugoslovanska vlada je priznala Sovjetsko unijo šele ko je uvidela, da bo morala zbe- žati, ali pa se podati Hitlerju. Tako je nastalo v kabinetu ne- kaj sprememb, takozvana 'pa- lačna' ali 'oficirska' revolucija in Rusija ji je dala svoj blagoslov. A stare mržnje do nje so ostale. Vladajoča stranka v Sloveniji, kakor čaršija v Beo- gradu, da je sovražila in bla- žila. Obe sta pomagale genera- lu Francu. In obe klerofašiz- ma v Avstriji. Kdor hoče seda- nje "civilno vojno" v Jugosla- viji kolikor mogoče pravilno in pravično presojati, teh dej- stev ne sme pozabiti.

V stavkah je padlo že mno- go delavcev tudi v najbolj de- mokratičnih deželah. Ko so bi- le izgubljene, na primer stav- ka jeklarskih delavcev v tej deželi po prvi svetovni vojni, so bili tisoč in črni listi, izgubili so delo in ga nikjer niso mogli dobiti. Pa so rekli: "U- nijski voditelji so krivi. Ko so bili izgubili, so jih zapustili." Tisto stavko je vodil Wm. Z. Foster. Kdo mu sedaj še kaj očita, dasi je bila marsikaka delavska družina vsled tiste stavke uničena? Brez bojev ni zmag. In kdor ne dela ne tako, ne drugače, je brez napak. Unije jih imajo, in partizani. Pa naj bodo "partizanski" na tej ali na oni strani. Ni pa tre- ba verjeti vsega, kar ljudem pripoveduje o njih propagan- da njegovega veličanstva. Ona jih mora prikazovati v čim slabši luči. Kajti ako "parti- zani" zmagajo, bo moral "Ro- yal Yugoslav Government" o- stati v Londonu in bo prenehal biti "royal".

Kritika je potrebna. Deže- le, ali pa organizacije, ki so jo zadržile, niso nič pridobile. Res, sedaj smo v vojnih napa- rih. Vsi, ki smo proti fašizmu, delujemo iskreno, da se ga po- razi. In prav radi teka ker smo za demokracijo in proti fašiz- mu, imamo pravico kritizirati vse tako početje zaveznikov, ki vodi v fašistične in imperia- listične toke. V Zd. državah smo samo z močnimi kritikami potisnili v stran grofa Sforzo, ki deluje pod masko demokra-

cije za obvarovanje italijan- skega imperializma. Protesti- rali smo proti politiki tistih članov ameriške vlade, ki so odprli vrata na stečaj Otonu Habzburgu, in protestirali pro- ti darlanizmu v Afriki. Vsi, ki so zares za demokracijo, so kritizirali tisto početje ameri- ških merodajnih oblasti v Af- riki in kritizirajo še sedaj. Kuji če je mogoče ameriški vladi priznati fašiste v franco- ski Afriki, ali ni potem prav tako mogoče, da jih prizna še kje drugje? Ali smo že po- zabili, kako je bilo v Španiji?

Zmota nacijev, ki so domne- vali, da imata Roosevelt in Churchill sestanek v Washing- tonu, ni važna. Smešiti jih za- to, ker so napačno ugibali, ni- ma smisla. Važno je le, kaj sta Roosevelt in Churchill skleni- la, pa bilo na Atlantiku, v Washingtonu, ali v Casablanc- i. O čem sta se domenila, ni še naznanjeno, razen, da se mora osiše brezpogojno podati, in da sta o svojem razmotrivanju sporočila Stalinu in Čiang Kai- šeku.

Ko osiše pade, kaj potem? Niče ne ve, ker ima vsaka vlada svoje namene in cilje, in pa tudi ljudstvo bo imelo ne- kaj besede.

Star običaj reakcije je, da zmerja vsakega, ki se potegu- je za človeške pravice, s ka- kim nazivom, ki naj ga potisne med zločince in izvrške, med gobavce ali pa v pekel. Kdor se je pred desetletji boril zo- per hierarhijo, je bil antikrist. Kdor zoper izkoriščevalce v splošnem, je bil "socialist". To je bila psovka, kakor so bile v tem smislu psovke besede "anarhist", "IWW" in sedaj pa "komunist".

Revija Nation poroča o Do- naldu Gordonu, ki je urednik lista Catholic International in ob enem urednik šaljivega, na- pol kvantarskega lista Top Kick. V enem piše za pobožne ljudi, v drugem za nepobožne veseljake. Pač ameriška "pod- jetnost".

Položaj v Jugoslaviji z oži- rom na partizane je treba pre- sojati z mnogih vidikov. Ko je bil lani sovjetski komisar vna- njih zadev Molotov v Londonu, se ga je jugoslovanski vna- nji minister, stari reaktor Ninčič silno ogibal. Pišejo, da je Molotov ob priliki tega ob- širka želel z jugoslovansko vla- do sporazum, a jugoslovanski ministri so pač tiste sorte lju- dje, ki so bili naučeni Sovjet- sko unijo sovražiti in tako so svoje hladnost napram nji po- kazali tudi ob tej priložnosti. Molotov se je vrnil v Moskvo, sporočil o zadržanju vlade kralja Petra in pojavila se je radio postaja "svobodna Jugo- slavija".

Carlton J. H. Hayes, ki je ameriški poslanik pri Francovi,

vladi, je Španiji zagotovil, naj nikar ne verjame nacijski pro- pagandi, ki trdi, da bodo za- vezniki po svoji zmagi vrgli tudi sedanj španski režim. Omenjeni poslanik je veren katolican, konservatvec, kot so sploh vsi ameriški diplomati in diktator Franco mu lahko verjame, da kar se Zed. držav tiče, se mu ni nič bati.

Jugoslovanska propaganda je čudna. Na eni strani pripo- veduje, koliko nemških in ita- lijanskih divizij drže uporniki v Jugoslaviji, a na drugi pa graja upornike, ker se upirajo. Za prepire nismo nikdar v stiski. Če nimamo komunistov in socialistov, kominterne in druge internacionale, demok- racije in fašizma, pa se lahko "špetiramo" zaradi četnikov in partizanov.

Komunisti v Chicagu agiti- rajo za ponovno izvolitev žu- panja Kellyja. Pred par leti so sipali nanj ogenj in žveplo. On se ni od takrat nič spremenil, pač pa so se te vrste agitatorji zanj. Pa mu niso ljubi, ker smatra, da mu bodo več gla- sov odbili kakor pa pridobili.

Društvo Sv. Mihajl, št. 163 KSKJ, ki sestoji s članov hr- vatske narodnosti, bo poslalo dva delegata na hrvatski na- rodni kongres v Chicagu. Pla- čalo jima bo stroške in ob e- nem je prispevalo \$50 v cen- tralni sklad za kritje drugih izdatkov.

Občni zbor JHPD bo 27. februarja
Chicago, Ill. — Ena izmed naših gospodarskih ustanov, ki tudi v sedanjih razmerah prav dobro uspeva, je Jugo- slovansko hranilno in posojil- no društvo, ki posluje na 2610 S. Lawndale Ave., v lastnih prostorih.

Občni zbor bo imelo v sobo- to 27. februarja v Slovenskem delavskem centru, 2301 South Lawndale Ave. Na njemu bodo člani izvedeli ves razvoj tega društva tekom minulega leta, in pa o njegovem finančnem stanju ter o vsem, kar bo kdo želel pojasnil o tej ustanovi. Ob enem bo treba izvoliti ne- kaj direktorjev. Vsi, ki se za to našo finančno podvzetje za- nimajo, so vabljeni, da pridejo na sejo.

Mirko G. Kuhel poroča o razvoju SANSa

Dva urada
Po zaključku eksekutive Slo- vonkega ameriškega narod- noga sveta (SANSa) je bil dne 26. januarja v Chicagu odprt administrativni urad. Ta urad bo vodil vse delo v zvezi z u- pravo Sveta, namreč organizi- ranje lokalnih podružnic, pobi- ranje prispevkov za politično akcijo, razmnožitev propadan- dne literature, zbiranje podat- kov o vojnem naporu Ameri- kancev slovenskega porekla in sploh vse delo, ki spada pod krilje administracije ali upra- ve. Politično akcijo za doseg- o ciljev, katere je začrtal prvi slovenski narodni kongres, pa vodi politični urad v Washing- tonu.

Vsa pošta, ki spada v pod- rečje uprave, naj bo naslovlje- na na: **SLOVENIAN AMERI- CAN NATIONAL COUNCIL, 1935 West 26th Street, Chic- ago, Illinois.**

Na ta naslov in ime se naj pošiljajo tudi vsi denarni pri- spevki, namenjeni politični ak- ciji.

Začasni naslov političnega urada pa je: **SLOVENIAN AMERICAN NATIONAL COUNCIL, c/o Rev. Zakraj- sek, 900 F St., N. W., Wash- ington, D. C.**

Na političnega tajnika se naj naslovi vsa koresponden- ca, ki se tiče političnega dela SANSa.

SANS in JPO sta ločena
Slovenski ameriški narodni svet je ločena in nezavisna or- ganizacija in nima nobene skupnosti z Jugoslovanskim pomožnim odborom — Sloven- ski sekcija (JPO-SS). JPO še vedno obstaja in obratuje ne- odvisno ter nadalje zbira pri- spevke za slovenske vojne si- rote. Pojmuje razliko: SANS izvaja politično akcijo JPO pa dobrodelno.

Podružnice SANS in finance
Dne 3. februarja je bil pri- občen v naših časopisih apel na podpora društva, da po- stanajo PODRUŽNICE ali PO- STOJANKE SANSa. Čim prej organizirate pri svojem dru- štvu podružnico Sveta in pri- čnete pobirati STALNE meseč- ne prispevke od članov, tem hitreje bo pričel administrativ- ni urad uspešno poslovati. Poli- tična akcija je v zvezi z ve- likimi stroški. Vsak član bi se moral zavezati, da bo prispe- val gotov znesek mesečno ali letno v ta namen. Komur je pri- srcu politična bodočnost trpe- čega in umirajočega sloven- skega naroda v nesrečni stari domovini, pa bi moral takoj priskočiti tem trpinom na po- moč in po svoji najboljši moči prispevati v fond SANS. Vsak član naj prispeva vsaj EN DO- LAR na leto! Slovenski narod bo neizmerno hvaležen za vsak cent, ki ga boste obrnili v ta namen. Pričnite takoj, še ta mesec! Izročite denar svojemu društvenemu tajniku, da ga odpremi v naš urad, ali pa pošljite vsoto na naslov SANS v Chicagu.

Delegat in delegatijam kongresa, pozor!
Mnogo vas je, ki ob času re- gistriranja v auditoriju Sloven- skega narodnega doma v Cle- velandu NISTE NAVEDI- SVOJEGA NASLOVA. Neob- hodno potrebno je, da ima admi- nistrativni urad pravilne naslove vseh prijavljenih dele- gatov. Prosimo, da nam sporo- čite v pismu, ali na karti svoje ime in naslov, če ste v dvomu, znamke.

ali ste navedli svoj naslov ali ne, nam javite vseeno. Prosi- mo, da to storite takoj! Naslo- vite pisma in karte na admi- nistrativni urad SANS v Chic- ago.

Glede zakasnelosti
Tu in tam se pojavljajo vpra- šanja, čemu se delo SANSa ta- ko počasi razvija. Vzrokov za kritiko je vedno dovolj. In rav- notako je tudi vedno dovolj iz- govorov. SANS je vršil svoje delo takoj po zaključku prve- ga Slovenskega kongresa. Bilo pa je to zgolj organizatorično delo in priprave za ustanovitev živega telesa, ki naj bi efek- tivno vršil delo, ki mu ga je naložil narodni mandat. Poja- vile pa so se vmes gotove teh- tne zapreke, resni problemi, o katerih se na kongresu še mi- slilo ni. Vse te je bilo treba prej premostiti, predno je mo- gel SANS javno nastopiti. Ena zapreka je bila bolezen pre- sednika, katerega je čakalo veliko dela. Še resnejši pro- blem je nastajal v dejstvu, da je za praktične svrhe bilo ne- izogibno potrebno imeti DVA URADA (političnega v Washing- tonu, administrativnega v Chicagu), torej tudi dve osebi. Rednemu tajniku Rev. Zakraj- šku je bilo oddeljeno politično delo, za nadzorstvo admi- nistrativnega urada pa je bil iz- bran zapisnikar Mirko G. Ku- hel. Te spremembe in ureditve obeh uradov, poleg VPRASA- NJA FINANC, vse to je naše delo zaviralo. Glavne zapreke so sedaj odstranjene. Drugo je odvisno od našega naroda pred vsem — finančno vprašanje. Ta problem, bratje in sestre, je vaš problem! Če ga pravil- no ne rešite, tedaj vse kongre- sne resolucije ne bodo veliko pomenile. SANS je trdno pre- pričan, da bo slovenski živelj v Ameriki krepko podprl poli- tično akcijo, ki naj doprinese zasužnjenemu slovenskemu narodu v Evropi svobodo, brat- sko združenje in demokratično formo vlade.

Mirko G. Kuhel, pomožni tajnik SANSa.

Podružnica št. 8 JPO obnovila aktivnosti
Chicago, Ill. — Po več me- secih preselka se je v torek 2. februarja vršila seja zastop- nikov slovenskih društev in po- sameznikov podružnice št. 8 Jugoslovanskega pomožnega odbora. Bila je sklicana samo z naznanili v listih. Udeležilo se je 16 oseb, kar je malo, če se pomisli, da je v Chicagu in bližnji okolici nad 70 sloven- skih društev in klubov. A vendar se je ta skupina odlo- čila začeti svoje delo znova, ki ga je lani s svojo prireditvi- jo zelo uspešno izvršila.

Na tej seji je bilo sklenjeno, da se vprizori vežo igro, brž- kone Jontezovo "Z vero v vsta- jenje", ki je bila v Clevelandu že dvakrat igrana.

Prebitek gre polovico v po- možni sklad slovenske sekcije JPO, in polovico pa SANS za pomoč njegovi politični akciji. V odbor so bili izvoljeni, Anton Krapenc predsednik, John Zvezich podpredsednik, J. Gottlieb tajnik, Leo Jurjev- vec blagajnik, Zvonko Novak zapisnikar, in nadzorniki pa so Mrs. Tomažin, Anton Tro- jar, Sever, Joseph Oblak in Frances Vredek.

Kupujte vojne bonde in

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA, DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NVOO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue Chicago, Illinois

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Kayetan Erzožnik, Red Lodge, Mont., je poslal novec za prodane koledarje in za 3 naročnine, njegova soproga Mici pa prispevke za Prosvetno matico od št. 81 SNPJ.

Ludvik Yoxey, Pueblo, Colo., piše, da ni imel prav nobenih potežčk s prodajo koledarja. Poslal je novec zanj in zraven tudi 4 naročnine ter dolar v tiskovni sklad, ki ga je on prispeval.

Anton Zornik iz zapadne Penne bi rad še koledarjev. Žal, da mu ne moremo postreči, ker so nam pošli. Poslal je 25 naročnin, med katerimi je bilo par novih in pa nekaj podpore listu.

John Krebel iz metropole je poslal nadaljnih 12 naročnin in \$9.25 v tiskovni sklad.

Joseph Skoff, Barton, O., je obnovil naročnino in zraven priložil dolar v tiskovni sklad. Iz bližnjega Bridgeporta je poslal eno naročnino Joseph Snoy.

V naši domači vasi je dobil upravnik dve naročnini, Joško Oven dve, Peter Verhovnik iz Pullmana pa je poslal novec za prodane koledarje ter naročil, da se naj provizijo pripiše v tiskovni sklad.

Louis Barborich, Milwaukee, je poslal končni obračun za prodane koledarje in zraven tudi 10 naročnin in kajpada tudi novec zanje.

Enako je storil tudi naš farmar Mike Krultz, Willard, Wis., in zraven poslal tudi 7 naročnin.

Tomo Beenić, Detroit, je obnovil naročnino za celo leto in zraven poslal \$2 v tiskovni sklad. Math Urbas je poslal vsoto za prodane koledarje, 2 naročnini in \$6 v tiskovni fond. (Op.—Prispevatelji so bili v seznamu zadnji teden.) John Zornik je poslal 5 naročnin, dolar v tiskovni sklad, dva pa za ruski relief.

John Jereb, Rock Springs, Wyo., je poleg Johna Maroltz iz West Minerala, Kans., najstarejši agitator za Proletarac. Gre mu že v osem križev, a je še zmerom aktiven. Poslal je 4 naročnine ter \$2.50 v tiskovni sklad.

Da ne pozabim: Omeniti moram, da so obnovili naročnino ter prispevali še vsak po \$2 v tiskovni sklad sledeči naročniki: Jacob Putz, Pullman, Ill., Mildred Waga, Youngstown, O., in Math Praprotnik, Ely, Minn. Po naključju so prišla vsa ta pisma ob enem. Naravno, da jih je bil upravnik vesel.

"Big Tone" iz zlate (?) Californije je poslal novec za prodane koledarje in zraven 2 naročnini. Da pa se ne pozabi na njegov par let star predlog, kateri pravi, da še zmerom drži tudi zanj, je poslal dolar v tiskovni sklad.

Ako sem rekel, da sta John Jereb in John Marolt najstarejša agitatorja za Proletarac, lahko zdaj rečem besedo o našem Nacetu Zlembergerju, da je najstarejši član našega socialističnega pokreta. Poslal je tudi dolar v tiskovni sklad, ki mu ga je poslala Frances Bajec iz Clevelanda.

Anton Nagode, Girard, O., je poslal dolar tiskovnemu skladu, enega pa mu je izročil v isti namen Louis Blazić.

Joseph Cvelbar, Sharon, Pa. pravi v pismu: "Tu sta dve naročnini. Od teh vzamem 10c za poštno stroške, ostalo naj gre v tiskovni sklad.

Danes bomo zaključili to kolono z Max Martzom iz Buhla, Minn. Poslal je 5 naročnin. Tudi on naredi običajno kot Cvelbar, da si vzame od naročnine 1c za aktualne stroške, za ostalo pa pravi: "Vknjiži kakor hoče." Običajno vknjižimo vse kar pošlje za naročnino.

PRVO ZDRUŽENJE UNIJ ZA BORBE NA POLITIČNEM POLJU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

mu kapitalistični interesi ponuditi več in se je preselil v njihov tabor.

Za obrambo delavskih zakonov

Vse unije čutijo, da jim je sedanjí zvezni kongres izredno nevarní. Ako razveljavi zakon za sklenitev unije, in razne druge odredbe v prid delavstva, bo organizirano delavsko gibanje tam kot v prejšnjih letih, ko se je moralo boriti ne samo z raznimi sodnimi prepovedmi, nego tudi zoper šerife, župane, governerje in tudi z zveznimi oblastmi.

Ameriški kapitalizem, ki bi bil v zadnji krizi propadel da ga ni rešil new deal, je sedaj zoper svojega dobrotnika in postaja tako arogantni proti delavstvu kakor je bil v prošlosti in v marsičem je vsled vojnih fašističnih tendenc še zelo bolj fanatičen kakor nekdaj.

Sedanjí sporazum med uniami in farmarji doleča, da se zoper vse take nevarnosti boje nepolepšno, zgolj s pomočjo kmetov, ki pa g tiskano in ustmeno propagando.

Draga žola

Ameriško delavstvo, organizirano v unijah, gre skozi leta in leta iz ene v drugo skušnjo, ki mu dokazuje, da bi mu samostojna politična akcija lahko največ koristila. Dokaze za to ma na primer tudi v Angliji. A kapitalistični politični vpliv je med unijskimi voditelji še tako močnejši, da se za ustanovitve svoje stranke nikakor ne morejo odločiti. Zato rajše agitirajo za "priatelje", potem pa pošiljajo k njim "lobite", da jih pridobijo za "priatelje".

Vendar, sedanjí sporazum z eh omenjenih unij je morda zljic vsemu začetek, ki lahko privede v delavsko politično gibanje v velikem, kajti skrajni čas je že, da se to zgodi.

Zgube Avstralcev

Premier John Curtin je parlamentu poročal, da znašajo avstralske zgube na vseh bojiščih 52,148 mož, med njimi 6,826 ubitih, drugi so ranjeni, pogrešani ali pa vjeti.

OUR BONDS FREE THEIR BONDS

Koliko pomagamo Sovjetski uniji in pa Kitajski?

(Nadaljevanje s 1. strani.)

mo, čemu se je žena kitajskega poslanika v Londonu v svoji kritiki tako znesla nad nami. Nobena tajnost ni več, da je Kitajska nad Zed. državam in Anglijo zelo nezadovoljna, morda po krivem, kajti tudi ako bi ji ti dve deželi sedaj želele še tako pomagati, materialja ji ne moreta pošiljati, ker imajo vse kitajske luke, in Burma rd. v posesti Japonci, z letali pa se ne more poslati kdove koliko, zato je tisto Rooseveltovo opazko upravičeno kritizirala, ker je napravila vtis, da pošiljamo zaveznici, ki je najdalj v sedanjí vojni, veliko več materialja kot pa ga ji v resnici. Pol odstotka, ki ga Kitajska od ameriškega "lend-lease" dobi, je kajne jako malo za tako ogromno deželo, kakor je ona. In kako pa z Rusijo?

Podpora Rusiji

Vsega skupaj je bilo iz Zed. držav poslanih Sovjetski uniji municije in raznega drugega blaga za \$1,532,230,000. Primerjaje z drugimi, naj navedemo, da je dobila Kitajska v isti dobi blaga za \$156,738,000, Anglija in njene druge dežele \$6,353,143,000 in vsi ostali zavezniki pa \$210,622,000.

"Ako si predstavimo, da je Rusija v tej borbi glavna sila in njena vojna-res vojna v velikem, ki zaposljuje do malega vso Hitlerjevo armado, tedaj priznamo, da ji Anglija in Amerika zelo malo pomagata," je dejal lord Beaverbrook dne 3. feb. v zbornici lordov. Kdo je Beaverbrook? Omenjeno je že, da je izdajatelj časopisov, bogataš, bivši član Churchillove vlade, in bil je precej časa z neko angleško vladno komisijo v Rusiji.

V svoji kritiki je poudarjal, da upošteva podporo, ki jo je Rusija dobila dosedaj iz Anglije in Amerike, a bi bila lahko veliko večja, meni on. To lažil je svoje tovariše v britanski visoki zbornici, da naj se sovjetske zmage in razliva komunizma nikar ne boje, ker ima Rusija dovolj svojih opravkov in jih bo imela po zmagi, socialni problemi pa so stvar skupnosti in potrebno jih bo skupno rešiti, da se prepričajo kaos in reši življenja milijonom, ki se pogrezajo v bedo.

Težave dostavljanja

"Res, da vlada pripoveduje, s kakšnimi težavami je združeno dostavljanje potrebščin Rusiji," je dejal Beaverbrook v zbornici. "Toda tudi obramba Stalingrada je bila težava," je poudaril. "Mi bi lahko pošiljali Rusiji veliko več materialja, če bi hoteli in se potrudili. To, kar ga je dobila dosedaj, je malo." Nato je citiral statistiko glede poslanih letal in izjavil, da je zelo netočna ker so v skupnem številu poslanih aeroplanov tudi posamezni deli za popravila poškodovanih letal seštetja za celotna letala. Enako glede

tankov. Nato je še citiral, da so Rusi v sedanjí ofenzivi dobili več tankov in letal od Nemcev kakor od zaveznikov. Nemcem so jih kajpada vzeli, a vzlic temu je ta neprosto-voljna nemška "podpora" večja kakor pa ona iz prijateljskih dežel.

Glad na Kitajskem

Problem Rusije in Kitajske torej je, kako dobiti potrebščine za njuni armadi. Rusija ta problem zelo dobro sama urejuje, kar je spet pokazala to zimo. Zeli le, da bi zavezniki začeli še z eno fronto v Evropi in hitlerizem s tem čimprej pokončali. Zdi se ji krivično, da se ji kaže afriško kampa-njo in pa četnike v Jugoslaviji za "drugo fronto". Pričakuje pa, da Anglija in Amerika podvzameta letos kako tako akcijo, ki bo pomenila invazijo zares in uposlila par milijonov nemških vojakov, kajti sedaj je domakaja vsa nemška armada uposlana zgolj na ruski fronti.

Skrb Kitajske pa ni samo vojna z Japonsko. Ker je njen prometni sistem ves iz reda, njene luke v rokah Japoncev, trgovina prekinjena, in je v vojni že nad 7 let, je nastal to zimo na Kitajskem tako strahovit glad, da se prebivalci v najbolj prizadetih krajih zatekajo h-kamibalizmu. Otroke jedo. Izgleda pa, da jim pomagati ne moremo, dokler ne izženemo Japoncev iz Burme in pa iz kitajskih pristanišč. Dočim je slika sedaj v Rusiji za zaveznike jako ugodna, je pa na Kitajskem zelo zelo tragična.

Mrs. Groser se ponesrečila

Chicago, Ill. — Kdor koli je kdaj prišel v Slovenski delavski center, gotovo pozna Mrs. Jedert Groser. Vsako dopoldne že skozi več let tu čisti in pospravlja.

V petek zvečer 5. februarja pa, ko se je vračala domov, jo je podrl na 22. cesti avto in ji prizadel poškodebe na glavi in tudi drugje. K sreči so jo takoj odpeljali v bližnjo bolnišnico St. Anthony, kjer so ji napravili nekaj šivov na glavi in zdravnik meni, da bo morala ostati precej časa v bolnišnici.

Voznik, ki jo je povozil, je kakih 19 let star fant, sin čiškega gostilničarja v tej sosesčini. Nekaj časa je policiji trdil, da on ni storil to nesrečo, a potem je priznal in se kajpada izgovarjal na pasanta.

Mrs. Groserjevi želimo čimprejšnjega okrevanja.

Tudi našega starega znanca Franka Benčimo je zadela silna neresča. Stopil je iz kare pečulne železnice, mimo pa je drvel avto in ga podrl. Bil je težko pobit, a zdravnik pravi, da bo gotovo okrevaj, kar mu tudi mi želimo.

Seja soc. kluba št. 27 JSZ

Cleveland, O. — V petek ob 8. zvečer se vrši redna mesečna seja kluba št. 27 JSZ. Bo v njegovih prostorih v SND na St. Clair Ave., kar je članom znano, a vabimo, da se nam pridružijo tudi tisti, ki so naši somišljeniki, a ne še pri nas.

Dalje apeliram na članstvo, da se naj v teh časih bolj zanima za delo in svoje odgovornosti ter naloge. Ker če se bomo vsi zanašali le na enega, dva ali pet, ne bomo mogli kaj prida storiti.

Res je, da se nekateri sej ne morejo udeleževati. Imajo delo ob takem času, kot se vrše naše seje. Jč pa tudi mnogo takih, ki bi lahko prišli na sejo.

Je pač premalo zanimanja za delavske probleme.

Kako pa naj ustvarimo boljše gospodarski red, ako tega, ki je sedaj ne bomo odpravili?

Krivo je delavstvo, ker se noče pobrigati ne za ekonomske, ne za politične probleme. Sledilo je v večini zmerom le kapitalističnim zavajalcem, ki so nas vrgli v ta strašni vojni vrtinec.

To poudarjam le na kratko. Glavni moj namen je, da se vsi udeležite seje, ki bo na prej omenjeni datum. In pa da pridobimo novih članov in se skupno borimo za tak red, v katerem delavec ne bo več izpostavljen bedi, kakor vselej do sedaj, ko je bil vržen v brezposelnost.

V takem redu ne bo več vojn in ne siromaštva. Pokojni Eugene V. Debs je enkrat rekel, da je socialistična stranka naj-večja univerza na svetu. Ponesmajmo ga v njegovih naukih. John Krebel.

Vžgalic se ne sme pošiljati v tuje dežele

Poštna uprava znova opozarja, da se ne sme pošiljati vžgalic v nobeno deželo po ameriški pošti, tudi v Kanado ne, ne v Mehiko, niti ne ameriškim vojakom. Prvič, ker povčavajo nevarnost požara, in pa prostor jemljejo, ki ga menjka za municijske in živil-ske pošiljave armadi in civilnemu prebivalstvu.

Iz istega vzroka pošta apelira, da naj se vojakom pošilja takezvana V-Mail pisma, ki vzamejo veliko manj teže in prostora, kakor pisma na navadnem papirju.

150,000 pismem na navadnem papirju vaga približno 2575 funtov in napolnijo 37 poštinih vreč.

Pisma iste vsebine, poslana na V-MAIL, pa vajojo le 45 funtov in zanje zadostuje samo ena vreča. Koliko prostora se prihrani na ta način za drugo blago! Zato pošta apelira na sodelovanje. Tudi glede pošiljanja paketov vojakom so odreditive. Vsakdo, ki ga misli poslati, in še ne pozna regulacij, naj poizve o njih na svoji pošti, oziroma prečita navodila, ki so običajno prilepljena na steni poštnega urada.

Slovenci "romajo" v Rim

Slovenci in drugi Jugoslovani so še vedno na romanjih v Rim, a večinoma v povsem druge namene kakor v prejšnjih časih.

O enem takem romanju poroča JIC med drugim, da se je vršila lanskega oktobra v Rimu obravnava pred posebnim sodiščem za zaščito države, na kateri je bilo obtoženih kršitve te postave 13 Slovanov, med njimi nekaj takih, ki so italijanski državljani.

Obtoženi so bili vojaškega vohunstva v vojnem času na ozemlju bivše Jugoslavije na bivši meji v "Ville de Nevoso", v "Goriziji", "Triestu", "Udinu in drugod, in sicer od leta 1938 do vstevskega leta 1941. Med njimi je bilo 5 obsojenih na smrt, in sicer Josip Rojc, Anton Grzina, Josip Zefrin, Franc Vikič in Vincence Hrvatini. Izmed ostalih so bili obsojeni: Giovanni Primo na 24 smrtno ječo, Ivo Stegar na 20 let, Josip Znidarič in Anton Grbec na 16 let ječe. Trije obtoženci so bili zaradi nezadostnih dokazov oprščeni. Obsodba petih na smrt obsojenih je bila izvršena dne 24. oktobra ob zori nekje v okoličih Rima. Ta vest je posneta po ljubljanskem "Jutru", ki jo je moralo uradno objaviti.

Hitler leta 1940 o Rusiji

Ko je Hitler sklenil l. 1939 nenapadalni pakt z Rusijo, je nemškemu narodu to takole razložil:

"Anglija in Francija hočeti, da naša država razpade. Naš odgovor jima je enak kakor našim notranjim sovražnikom.

"Sedaj se naši sovražniki to-gote, ker sem storil kar so oni nameravali; to je, da sem dosegel sporazum s sovjetsko Rusijo. Uverjen sem, da je vse-mogočni Bog zadovoljen, ker smo nevarnost brezumnega konflikta na tem kraju (vojno z Rusijo) odstranili.

Dalje so Hitler, Goering, Goebbels, Hess in drugi nacijski propagandisti takrat Nemcem in Rusom ter ocetalemu svetu pripovedovali, da vsi nav-ravni zakoni dočajo Nemčiji in Rusiji sodelovanje v skupno dobro, ker ekonomsko spadati skupaj.

Od 22. junija 1941 pa govori Hitler o Rusiji kakor je govoril do sklenitve pakta z njo. Sedaj, ko bitke na vzhodni fronti izgublja kakor jih ni še nobenkrt v tej vojni, pa kliče "treznim elementom" v Angliji in Ameriki, naj zapopadejč, da se on bori proti barbarom, ki postanejo v slučaju zmage tudi Angliji in Zed. državam smrtno nevarni, in posebno pa Evropi, kakor so bili do te vo-jne Nemčiji opasni in se je vsled tega lotila pokončati to "brutalno bestijo" s silo orožja. A namesto, da ji bi civilizirani svet pri tem "človeko-ljubnem" podvzetju pomagal in ji bil hvaležen, pa rajše sledi mednarodnemu židovstvu in "kapitalizmu", ki je za zmago ruskih pasjegalcev.

Rusi, ki se, kar se masnega vojevanja tiče, bore izmed žaveznikov skoro ozamjeni z Nemčijo, in pa italijanskimi, rumunskimi in madžarskimi divizijami, so baš ob 10-letnici nacizma prizadejali Hitlerju tolikšne poraze, da znova apira na "civilizirane narode", naj mu pomagajo oteti Evrop. pred komunizmom.

Toda Churchill in Roosevelt sta v Casablanci izjavila, da miru z Nemčijo, Italijo in Japonsko ne bo prej, kot takrat ko se brezpogojno podajo.

Hitlerjev pomočnik Goering je na to odgovoril: "Nemčije se ne bo podala. In zmagal b. biti, ki bo vztrajal četrt ure dalj kakor drugi."

S tem je mislil, da je Nemčija sposobna vzdržati dalj kot pa Rusija, Anglija in Amerika. A še vseeno upa, da bodo reakcionarni krogi na Angleškem in v Ameriki pritiskal podtalno za sklenitev miru z Nemčijo in uspeji v teh prizadevanjih.

Gre se jim pač zato, da Nemčija ne pade v "boljševizem", in hvaležni so ji, ker je pred desetimi leti otela kapitalizem v Evropi.

"Ersatz" za hamburger

Popularni ameriški "hamburger", ki je bil večasi v vložkih po niklju, potem dajm, sedaj pa je povsod podražen, je izgubil tudi na kvaliteti. V cenah restavracijah so že prej porabljali v "hamburgerju" vse sorte mesne ostanke, še veliko bolj pa packajo s tem "narodnim vlačkom" sedaj.

V New Jerseyju je bil neki trgovec z mesom na debelo kaznovan na globo \$250, ker je prodajal restavracijam sesekano meso za "hamburger steak" pod označbo, da je goveje in prešičje, a v resnici je bilo konjsko. Prodajal ga je velikemu številu restavracij v New Yorku nad mesec dni, predno so njegovi goljufiji prišli na sled. Neki list je hudemušno pripomnil, da je starodavni ameriški "hamburger" postal "horseburger".

Tudi masla bo primanjkovalo

V agrikulturnem departementu so preračunali, da bo pržlo letos na vsakega posameznika povprečno 13 funtov masla, lani pa ga je bilo porabljenega na vsakega prebivalca 16 funtov. Marsikje masla že sedaj ni mogoče dobiti.

Izgube Italijanov v Jugoslaviji, ki kaj pomenijo — za Jugoslovane!

V drugi polovici decembra lanske leto so poročali iz Londona sledeče:

Jugoslovanska vlada v iz-gnanstvu je izjavila, da je v preteklih šestih mesecih v teku bojev z gerile v Sloveniji padlo več Italijanov nego v enem mesecu istega razdobja v Libiji (v Afriki).

General Robotti, poveljnik v od Italijanov zasledenih predelih Jugoslavije, je izjavil, da so tekem operacij "čiščenja" v Sloveniji imeli "banditi" 2,654 mrtvih in 1,625 ujetnikov. Dodatni tisoči civilnega prebivalstva pa so bili ubiti.

Robotti je priznal naslednje italijanske izgube: 478 padlih in 324 ranjenih. Te številke je treba primerjati z uradnimi sezname izgub v teku zadnjih šest mesecev v Libiji, ki navajajo povprečno izgubo od približno 400 mrtvih na mesec.

Iz gornje napol uradne notiče je torej sklepati, da "druga fronta" v Afriki ni kdove kaj, kajti Italijani so v nji glavni udeleženci, nemški teh-niki jim pomagajo, in maršal Rommel jim poveljuje. A kaj je to v primeri z borbami na Pacifiku proti Japoncem, in pa na vzhodni fronti!

Čeprav so v Jugoslaviji težki nesporazumi, vendar obe struji prizadevate osiše težje izgube, kakor pa mu jih dose-daj "druga fronta" v Afriki.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjizica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjizica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Združenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavo eZdruženih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniški edinjehih držav in Poedine države.

Cena knjizici je samo 50 centov s oštino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca
2301 SO. LAWDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postuja WGES, 1360 kilocycles. vodi jo George Marchav

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNÍ JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

How to Dispose of the Ruml Plan

Whenever the "predatory interests" want something—and want it very much—the Gallup Poll and the Brookings Institute, a research organization located in Washington, are sure to come to their assistance. Just now the "predatory interests" are desperately endeavoring to avoid paying their share of the cost of this war. They wish to place the greater part of the burden on the shoulders of the poor and the moderately well-to-do.

AMERICA'S SUBJECT RACE

If India has become the outstanding symbol of white supremacy in foreign affairs, the rising tide of Negro resentment against discrimination here at home has its own symbolic significance to the world, as well as its practical significance for us in the United States.

A CONSPICUOUS OMISSION

There were several notable omissions in President Roosevelt's progress report to the nation. One of the most conspicuous was the subject of the synthetic rubber program which must now be classified as our greatest production failure.

"This is an historic day. It is the anniversary of the day Jesse Jones gave the oil industry \$650,000,000 and told it to go ahead and make synthetic rubber. I can put in my car all the butadiene the industry has produced since that time."—The Progressive.

HARD WAR TO FOLLOW

The citizens who has to follow the war in the newspapers still has a lot of figuring to do when he tries to understand the thing. "American heavy bombers," said the aviation expert of the London Sunday Times, "are fine flying machines, but they are not suited for the bombing of Europe."

"SHOT AT SUNRISE"

WASHINGTON.—Director Elmer Davis, Office of War Information, wrote a note to Rear Admiral Emory S. Land on his New York speech recommending all organizers be shot at sunrise. The chairman of the War Shipping Administration, whose removal has been requested by CIO Pres. Philip Murray and hundreds of locals, particularly ship crews, was advised that he had violated a Presidential order by not submitting his speech to OWI in advance.

The greatest glory of a free-born people is to transmit that freedom to their children.—Havard.

THE MARCH OF LABOR

Cartoon titled 'THE MARCH OF LABOR' featuring a man in a top hat and a speech bubble that says 'LIBERTY OF SPEECH INVITED AND PROVOKETH LIBERTY TO BE USED AGAIN, AND SO BRINGETH MUCH TO A MAN'S KNOWLEDGE.' Below it, 'FRANCIS BACON 1561-1626 ENGLISH AUTHOR OF LORD CHANCELLOR.' Another speech bubble says 'EVERYTIME YOU BUY UNION-MADE PRODUCTS YOU ENDORSE ORGANIZED LABORERS FIGHT AGAINST THE EXPLOITATION OF CHILDREN. THIS IS THE UNION LABEL IDENTIFYING UNION-MADE MADE.' At the bottom, 'BUY UNITED STATES WAR BONDS AND STAMPS GIVE 'EM THE GUNS... PUT 10% OF PAY IN WAR BONDS!' and 'UNION LABEL' logo.

Fascism in North Africa

It would seem to be an axiom that a democrat should lead the fight for democracy, and that a fascist would lead the fight for fascism. But in North Africa we are given the situation in which a Vichyite, Marcel B. Peyrouton, has been designated governor-general of Algeria.

FRANCE

Hitler has struck at the Marseillais, and as might have been expected, they are hitting back. The inhabitants of the great French seaport have long been noted both for their toughness and their devotion to Republican tradition, and when forty thousand of them were ordered to leave their homes they instinctively resisted.

"The Danger to the Tradition of Liberal Arts"

Wendell L. Wilkie, a self-appointed trouble shooter in a troubled world, has issued a timely warning against sacrificing "the tradition of the liberal arts" for the sake of war-time efficiency. Whether or not the danger is as great as he points it, the trend is clearly in favor of extracting the maximum present usefulness from our colleges whatever the ultimate cost in cultural values.

GET THIS STRAIGHT

We are willing to admit that the increasing number of control which are being fastened upon the American people are necessary to win the war. We are willing to accept the lowered living standards which have been promised us for the same reason. We can even agree that government pressure strong and totalitarian enough to prevent strikes can be justified by the danger that confronts the nation right now.

Navy's Big Growth

More than a million officers and men now man Uncle Sam's warships, the personnel having trebled in size during last year, it was reported to the House Naval Affairs Committee.

POOR CAN'T BUY MEAT, CONSUMERS UNION FINDS

NEW YORK.—(FP).—Present prices put meat out of reach of low income families, Consumers Union reports after a survey of butcher stores. OPA's ceiling are almost entirely disregarded, and even formerly cheap cuts are priced sky high. Volunteer housewives checked meat prices. "Even the so-called 'economy' cuts were way up," C. U. says. "Shoppers found beef chuck, home economists' favorite low cost recommendation, selling at an average of 51c a pound. Beef Liver averaged 54c. A standing rib roast, with fat and bone included, cost 39c to 70c a pound and steak (any kind at all) started at 50c and went skyrocketing up. Breast of veal averaged 35c a pound; pork chops averaged 52c in the two stores where they were priced."

2,106 COMPENSATION LAW VIOLATORS FINED \$10,903

NEW YORK.—Investigations conducted by the Investigating Unit of the Workmen's Compensation Division, State Labor Department, during 1942 led to 2,337 criminal prosecutions of employers in the New York City Compensation District for violation of the State Workmen's Compensation Law. In these prosecutions, 2,106 convictions were found by the courts, 106 complaints were dismissed or withdrawn, and 125 cases were pending at the end of the year.

Fines were imposed on 1,607 of those convicted for a total of \$10,903; sentences were suspended in 499 convictions. Of the prosecutions, 444 were special "evasion cases," where the Labor Department alleged the defendants attempted to evade the law by fake partnership and sub-contracts. In these cases, 398 were convicted and 46 complaints were dismissed.

War Profits Provide Plenty "Incentive" To Firestone Owners

NEW YORK.—Big Business complaints that government taxes are depriving them of incentive to produce looked puny after Chairman John W. Thomas of Firestone Tire and Rubber Co., finished reading his annual report to stockholders December 22. Net profits during the last fiscal year amounted to \$12,481,129, after providing for taxes and other sundries, Thomas said. This represented an increase of more than one million dollars over the year before.

30 MILLION BREAD KNIVES

Ever since the Chicago War Conference, when it was stated 30,000,000 household bread knives would be needed for unliced bread, we've been conducting a one-man survey of the potential market. Every housewife interviewed in Chicago, Boston, Providence, New York, and Washington, stated she owned a knife that will slice bread. So we know first-hand the hardware stores in these cities aren't going to sell any knives to these particular home-managers. Another point against slicing was made by a traveler recently. He told us it was considered unholo to slice bread with a knife in Morocco. There bread is worshipped. Bakers' Helper.

Action Urged To Save Bolivian Miners' Lives

WASHINGTON.—Leaders of the miners' strike in Bolivia, which claimed public attention when our ambassador to that country was accused of interfering in behalf of the owners, are being held for military trial. In addition, 19 strikers have been killed in this strike against miserable wages and peonage conditions and 30 have been wounded. These facts, known to friends of South American labor here, were also revealed in a A. P. dispatch dated January 16, but the country's leading dailies shied off from printing this news. Liberals and laborites are urging Under Secretary of State Sumner Welles to take steps to obtain official assurances that the arrested labor leaders will not be railroaded to long terms or worse. These leaders include Aurelio Alcob, secretary of the Bolivian Federation of Labor.

WHAT CAN WE EXPECT?

Again we learn from Drew Pearson, the "Merry-Go-Rounder," that one big reason for the failure of American industry to produce synthetic rubber is the fact that there is competition between those private interests whose financial welfare lies with the use of petroleum and the equally-selfish alcohol advocates. That is it, even in the midst of the nation's greatest crisis, the "incentive" offered by the profit system is of the kind which still places self above nation. That's bad. — But after all— What else can one expect from private capitalism. Let others be surprised and outraged; such reactions merely demonstrate that those who experience them have failed to learn the lesson which Socialists have been teaching for these many years.

BASEBALL MOGULS DO THEIR "BIT"

Professional baseball moguls are going to do their bit toward winning the war—and how! They have agreed to reduce the 6,880,000 passenger miles traveled by the clubs' personnel last year to 5,380,000 this year, but insist upon playing the full championship schedule of 154 games. Maybe baseball is essential to the winning of the war and national morale would crack without it. The moguls, however, are moved by more materialistic considerations. With them it is to be "business almost as usual," and if transportation facilities are used unnecessarily, that's just to bad.—Labor.

LIBERTY LIMERICKS

Illustration of a woman in a kitchen with a speech bubble that says 'Said a housewife named Mrs. I. Budget, "We're 'scrimping," but I don't begrudge it, For by saving up more We'll help win the war— At least, that's the way I should judge it.'" Below the illustration, 'Every dime or dollar you put into War Stamps and Bonds is a blow at Nazi home wrecker! Help your country raise its quota!' U. S. Treasury Dept.'

ON THE HOME FRONT

Typists and Stenographers Needed Immediately The Chicago Quartermaster Depot, currently engaged in shipping supplies and equipment to our armed forces overseas, urgently needs the services of a quantity of Stenographers and Typists to carry on this vital war activity. How and Where to Apply Young women qualified in either regard are urged to apply directly at the Chicago Quartermaster Depot, 1819 West Pershing Road (39th St. near Ashland) for immediate placement. The pay is approximately \$1752 per annum (\$1440 base pay for a 40-hour week plus time and one-half for 8 hour's overtime each week). Candidates selected must take and pass the regular Civil Service test for such positions. These tests are given right at the Depot following a brief interview. Bookkeeping Machine Operators Trained With Pay Individuals interested in becoming Elliott-Fisher Bookkeeping Machine Operators (at the same rate of pay) may also apply directly for such positions at the Chicago Signal Depot, 1903 West Pershing Road. Accepted candidates will be trained with pay and may thus acquire a new skill at no personal cost. U. S. Citizenship Required All candidates for these positions must be citizens of the United States not already employed in vital war work. Many Other Civil Service Positions Available Persons interested in obtaining information concerning other Civil Service positions now open, including typing and stenographic positions in or near the downtown "Loop," should report to Room 1105 in the New Post Office Building (at Canal and Van Buren) without delay. Huge War Cost War cost the United States a billion dollars a week in 1942 and during December was running at the rate of one and a half billion, the Office of War Information disclosed.

Patience is bitter, but its fruit sweet.—Rousseau.